

Obsah

Úvodom	7
--------	---

PRVÁ ČASŤ

Buržoázna revolúcia na Slovensku (1848–1849)	11
--	----

I. kapitola

Slovenská revolučná jar (V. Matula)	13
-------------------------------------	----

1. Rozmach revolučného hnutia v Európe	13
2. Revolučné udalosti v Pešti a buržoáznokonštitučné premeny v Uhorsku	20
3. Revolučné, sociálne a národnopolitické hnutie nemaďarských národov na jar 1848	25
4. Slovenský národnorevolučný program	30
5. Snahy o prehĺbenie spojenectva s ostatnými slovanskými národmi v národnooslobodzovacom boji	37

II. kapitola

Septembrové ozbrojené povstanie roku 1848 (D. Škvarna)	46
1. Podmienky a príprava septembrového povstania. Založenie Slovenskej národnej rady	46
2. Priebeh a výsledky septembrového povstania	55
3. Situácia v Uhorsku po septembrovom povstaní a slovenská otázka	64

III. kapitola

Ozbrojený zápas Slovákov za národnú slobodu roku 1849 (D. Škvarna)	73
--	----

1. Spoločenské a politické pomery na začiatku roku 1849. Zimná ozbrojená výprava	73
--	----

2. Nový slovenský štátoprávny program a marcový prosbopis roku 1849	78
3. Slovenské štátoprávne a ozbrojené snahy po vydaní oktrojovanej ústavy	85
4. Politická situácia v záverečnej fáze revolúcie. Letná ozbrojená výprava	93
5. Snahy o riešenie slovenskej otázky po porážke maďarskej revolúcie. Masové petičné hnutie	99
6. Význam revolúcie 1848–1849 a príčiny neúspechu národnoemancipačných úsilí Slovákov (V. Matula)	104

DRUHÁ ČASŤ

Slovensko a Slováci v období porevolučného absolutizmu a provizória (1850–1867)	109
--	-----

I. kapitola

Hospodársky vývin Slovenska v období nástupu kapitalizmu 1850–1867 (P. Hapák, J. Mésároš)	111
--	-----

1. Podmienky hospodárskeho vývinu Slovenska v centralizovanej monarchii (J. Mésároš)	111
2. Rozväzovanie feudálnych vzťahov a ušľachťovanie slobodného vlastníctva pôdy po revolúcii (J. Mésároš)	115
3. Sociálne postavenie roľníctva (J. Mésároš)	122
4. Sociálne zápasy roľníctva (J. Mésároš)	128
5. Začiatky kapitalistického vývinu v poľnohospodárstve (J. Mésároš)	135
6. Podmienky rozvoja priemyslu (P. Hapák)	142
7. Ťažký priemysel (P. Hapák)	148
8. Lhký priemysel (P. Hapák)	157
9. Doprava, obchod, úvernictvo a poštové spoje (P. Hapák)	161
10. Sociálne pomery a sociálne hnutie robotníctva. Začiatky spoločovacieho hnutia (P. Hapák)	168
11. Demografický vývin. Sociálne a národnostné zloženie obyvateľstva (J. Mésároš)	179

II. kapitola

Slovensko za bachovského absolutizmu (J. Mésároš)	189
--	-----

1. Politické pomery v Európe od revolúcie 1848–1849 do konca päťdesiatych rokov	189
2. Nastolenie nového absolutistického režimu v habsburskej ríši v päťdesiatych rokoch	195
3. Charakter Bachovho režimu v Uhorsku	199
4. Bachov režim a Slováci	203

III. kapitola

Slovenské národnoemancipačné hnutie v päťdesiatych rokoch (J. Mésároš)	208
---	-----

1. Politika Viedne a jej odraz v slovenskom národnom hnutí	208
2. Staroslováci	210
3. Rozpad štúrovského politického zoskupenia a národnopolitické snahy jeho predstaviteľov	216
4. Spory o spisovný jazyk a nová reforma slovenčiny	223

5. Hľadanie nových alternatív riešenia postavenia Slovákov	229
6. Štúrov spis Slovanstvo a svet budúcnosti	233
7. Preskupovanie slovenských národnopolitických síl a útlm ich aktivity za Bachovho režimu	238

IV. kapitola

Kultúrne pomery Slovákov v období Bachovho režimu (J. Mésároš)	244
---	-----

1. Snahy o zriaďovanie národných kultúrnych a vedeckých ustanovizní	244
2. Školské reformy a snahy o presadzovanie slovenských národných záujmov v školstve	248
3. Slovenský literárny a kultúrny život	253

V. kapitola

Národnopolitická aktivita Slovákov na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov (J. Mésároš)	262
--	-----

1. Medzinárodný vývin v šesťdesiatych rokoch a habsburská monarchia	262
2. Obnova ústavných pomerov v habsburskej monarchii na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov. Októbrový diplom a Februárový patent	269
3. Protestantský patent a jeho politický význam	278
4. Národnopolitická aktivita pešťbudínskeho centra	282
5. Diferenciácia názorov slovenských národovcov na Októbrový diplom a Februárový patent	286
6. Daxnerov spis Hlas zo Slovenska	293
7. Zápasy o orientáciu slovenskej politiky a snemové voľby na jar 1861	298
8. Návrhy programov na riešenie slovenskej otázky a príprava národného zhromaždenia po otvorení uhorského snemu	304
9. Národné slovenské zhromaždenie v Martine	309
10. Memorandum národa slovenského	315

VI. kapitola

Slováci a národnostná otázka v období provizória (J. Mésároš)	320
1. Situácia v Uhorsku po rozpustení snemu a slovenské politické postoje	320
2. Viedenské memorandum slovenské	326
3. Osudy viedenskej memorandovej akcie	333
4. Národnostná politika predstaviteľov maďarských starokonzervatívov v službách Viedne	340
5. Postavenie a výdobytky Slovákov za provizória	344
6. Obrat k dualistickému štátoprávnomu usporiadaniu monarchie	352
7. Palárikovská opozícia a slovanská otázka v pomemorandovom období	356
8. Pred rakúsko-maďarským vyrovnaním	363
9. Slovenské národné hnutie po snemových voľbách roku 1865	367

TRETIA ČASŤ

Slovensko a Slováci v dualistickom Rakúsko-Uhorsku (1868 – koniec 19. storočia)	373	827
--	-----	-----

I. kapitola

Hospodársky vývoj (P. Hapák, R. Holec)	375
---	-----

1. Podmienky a predpoklady vývoja poľnohospodárstva (R. Holec)	375
2. Vývoj výrobných síl v poľnohospodárstve (R. Holec)	382
3. Rastlinná výroba (R. Holec)	395
4. Živočíšna výroba (R. Holec)	407
5. Sociálna situácia na slovenskej dedine (R. Holec)	414
6. Spoločovanie roľníctva a osveta (R. Holec)	420
7. Podmienky rozvoja priemyslu (P. Hapák)	425
8. Baníctvo a ťažký priemysel (P. Hapák)	434
9. Lahký priemysel (P. Hapák)	449
10. Nevýrobné odvetvia (P. Hapák)	461

II. kapitola

Obyvateľstvo (J. Mésároš)	472
----------------------------------	-----

1. Demografický vývin	472
2. Vystáhalovelectvo a iné činitele populačného vývinu	479
3. Národnostné zloženie obyvateľstva	486
4. Sociálno-triedna štruktúra obyvateľstva	495

III. kapitola

Slovenská otázka po vyrovnaní (J. Mésároš, P. Hapák)	507
---	-----

1. Medzinárodná situácia v Európe na prelome šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov 19. storočia	507
2. Rakúsko-maďarské štátoprávne vyrovnanie	514
3. Základy štátneho a vládneho systému v Uhorsku po vyrovnaní	518
4. Slovenská politika po vyrovnaní	525
5. Vznik Novej školy slovenskej a jej národnopolitický význam	531
6. Stará škola slovenská	537
7. Slovenské snahy o ovplyvnenie príprav národnostného zákona na uhorskom sneme	544
8. Situácia v slovenskom národnom hnutí po vydaní národnostného zákona a snemových voľbách roku 1869	551
9. Slovenská národná strana a Slovenská strana vyrovnania	556
10. Zatvorenie slovenských stredných škôl a Matice slovenskej. Zánik Slovenskej strany vyrovnania	562
11. Začiatky podporného a socialistického hnutia (P. Hapák)	566

IV. kapitola

Kultúrne snahy Slovákov v matičnom období (J. Mésároš)	579
---	-----

1. Zápasy o národné školstvo	579
2. Matica slovenská a slovenské osvetové a vedecké úsilia	588

3. Literárny život	597
4. Divadlo, hudba, výtvarné umenie, architektúra	608

V. kapitola

Slovenské národné hnutie v období zvýšeného národnostného útlaku v rokoch 1875–1890 (M. Podrimavský, P. Hapák)	616
---	-----

1. Národnostná politika maďarských vládnuúcich tried (M. Podrimavský)	616
2. Národnoobranne koncepcie slovenského národného hnutia (M. Podrimavský)	626
3. Charakter politických zápasov (M. Podrimavský)	633
4. Národné hnutie v období stagnácie (M. Podrimavský)	643
5. Hnutie za založenie robotníckej strany v Uhorsku (P. Hapák)	652
6. Robotnícke hnutie počas pôsobenia Všeobecnej robotníckej strany Uhorska (P. Hapák)	656

VI. kapitola

Slovenská politika v období aktivizácie od roku 1890 do konca 19. storočia (M. Podrimavský, P. Hapák)	665
--	-----

1. Národnostná politika voči Slovákom (M. Podrimavský)	665
2. Aktivizácia slovenského politického tábora (M. Podrimavský)	674
3. Slovenská politika v koalícii nemaďarských národov Uhorska (M. Podrimavský)	683
4. Česko-slovenské vzťahy (M. Podrimavský)	692
5. Začiatky katolíckeho politického hnutia (M. Podrimavský)	698
6. Formovanie hlasistického smeru (M. Podrimavský)	705
7. Slovenská národná strana v politickom dianí (M. Podrimavský)	710
8. Začiatky odborového hnutia. Vznik Sociálnodemokratickej strany Uhorska roku 1890 (P. Hapák)	718
9. Rozvoj robotníckeho hnutia (P. Hapák)	723

VII. kapitola

Kultúra po roku 1875 (J. Mésároš, M. Podrimavský)	739
--	-----

1. Školstvo (J. Mésároš)	739
2. Veda, osveta (M. Podrimavský)	751
3. Žurnalistika (M. Podrimavský)	756
4. Literatúra (M. Podrimavský)	760
5. Divadlo, hudba, výtvarné umenie, architektúra (M. Podrimavský)	766

Bibliografia (R. Holec, V. Matula, M. Podrimavský, D. Škvarna)	771
Zoznam čiernobielych ilustrácií	794
Zoznam farebných ilustrácií	799
Miestny register (R. Holec)	800
Menný register (R. Holec)	812